

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

דע את ביטחונך | פחד כנגד ביטחון

פחד רוחני מתוקן - פחד שמא ינתק מהשורש - שמא יפרד מתפיסת ה-'אחד'

עד כמה שבכללות הגדרנו כי פחדו של הקב"ה הוא - שהענפים לא יכרתו משורשם. אם כן, מהכיוון ההפוך, מצד הנבראים שהם ענפיו של הקב"ה, הפחד המתוקן - פחדו של קדושה גדרו - שהאדם מפחד לא להיות נכרת ונפרד מהקב"ה.

נגדיר את הפחד של קדושה בלשון מופשטת וכללית - אדם המתוקן שנמצא בהווה במקום ה-'אחד של קדושה'. הוא מקושר, מחובר, מאוחד ומצורף ל-'אחד', חל בו כוח של פחד שמא הוא ינתק ויפרד מאחדותו עם ה-'אחד'.

כלומר, לעומת הפחד הרוחני הנפול שהינו פחד החל על מצבו של האדם בהווה - הוא פוחד בהווה מחמת שהוא אינו נמצא במקום ה-'אחד', הוא נתרחק משם. הפחד של הקדושה הוא פחד המיוחס למצב העתידי, האדם פוחד על מצבו העתידי שמא הוא ינתק ויפרד ויתרחק ממקומו של ה-'אחד'. להלן נביא מספר פנים בפירוש התורה ודוגמאות מעשיות בהם הגדרה זו מקבלת ביטוי.

פחדו של יצחק אבינו ע"ה

בכל דבר יש כלל ופרט, גם ביחס לפחדו של קדושה ישנו כלל וישנו פרט: בכללות עניינו נאמר - 'אשרי אדם מפחד תמיד', כפי שהזכרנו לעיל את דרשת חז"ל כי לשון הפחד בפסוק מיוחס לפחד מדברי תורה. בפרטות עניינו - במספר מקומות משתמשת התורה בלשון פחד, אך היחיד שהלשון פחד משמש אצלו מצד הקדושה הוא יצחק אבינו ע"ה. על יצחק אבינו התורה מזכירה פעמיים לשון פחד: 'לולי אלהי אבי וגו' ופחד יצחק היה לי וגו'', 'וישבע יעקב בפחד אביו יצחק'. עניינו של 'פחד יצחק' עמוק, אך ננסה בס"ד לבארו כדי צרכו.

יצחק אבינו הוא נשגב השלימות בדבקות בקב"ה, שהרי אין לך מי שיכול להיות דבוק יותר מיצחק אבינו בהיותו עולה כליל להשי"ת. יתר על כן, הגע עצמך כי דווקא מכוח דבקות עצומה זו חלה עליו נשגבות שלימות פחד הקדושה - שחש ושלומו הוא לא יהא מט או נרפה מדבקות זו. דווקא ביצחק אבינו יותר מכל אחד אחר שייך הפחד העצום והנורא הזה שמא הוא יאבד ממעלת אחדותו ב-'אחד', ונבאר מדוע. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך.

פחדו של הקב"ה - שמא ינתקו הענפים משורשם

הגדרנו והסברנו כי הפחד הוא הפך הביטחון. עד כמה שברור כי הביטחון הוא משורשי כוחות הקדושה, אם כן לכאורה הפחד הוא משורשי כוחות הטומאה (ואכן כך ביארנו בפסקה הקודמת). ברם, כבר הזכרנו רבות כי לכל כוח וכוח שקיים בבריאה יש מקום בתיקון, ורק כאשר משתמשים בו חוץ למקומו ושלא במידה ובמינון הראוי, הוא גורם להפרת איזון וחולי, וזו היא רעתו. לפיכך ברור שגם לכוח הפחד קיים מקום בצד הקדושה והתיקון. נעמוד על עניינו של הפחד דקדושה.

התורה הקדושה מצווה אותנו ללכת בדרכי ה' יתברך ולהדמות אליו, היא כופלת את הציווי הזה ארבעה פעמים בפירוש. חז"ל דורשים את הפסוק 'אחרי ה' אלהיכם תלכו' - וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה והלא כבר נאמר - כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא, אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה. דהיינו, הוי דומה לו: מה הקב"ה נקרא חנון, אף אתה היה חנון; מה הקב"ה נקרא רחום, אף אתה היה רחום; מה הקב"ה נקרא חסיד, אף אתה היה חסיד. מכאן למדנו כי כל מידה והנהגה שורשה הוא בקב"ה, ואנו צריכים לדמות עצמנו אליו בהפעלת המידה כראוי.

וביחס למציאות הפחד, ישנה קושיה שהתקשו בה רבותינו - היכן היא מידת הפחד המיוחסת לקב"ה, על מנת שנוכל להידמות אליו וללכת בדרכיו גם במידה זו. ותירצו רבותינו: כיוון שהקב"ה נתן בחירה לאדם, א"כ ישנה אפשרות המונחת בפניו לחטוא, ועל ידי כן להיפרד ולהכרת מבראו. הקב"ה הוא שורש נשמות ישראל, על כן פחדו הוא שמא חס ושלומו בניו יבחרו ברע ויחטאו, ובכך יאבדו את הצירוף והחיבור שלהם אליו ית"ש.

לעיל הגדרנו כי היות כוח הפחד המתגלה ב'ענף' הוא בעת שהוא תופס את הימצאותו בריחוק משורשו. כעין זה ניתן להבין, כי פחדו של ה-'שורש' (הקב"ה) הוא שמא ה-'ענפים' (כלל ישראל) ינתקו ויפרדו משורשם.

הגדרנו את פחדו של הקב"ה באופן כללי בלבד (לא דייקנו בהגדרות כי אין זה עניינו כעת). זאת על מנת להשתמש בכך רק כמשל לצורך עניינו בנושא הפחד מול ביטחון בקומת נפש האדם.

סנהדרין, יד, ע"א - שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה שמד על ישראל, שכל הסומך יהרג, וכל הנסמך יהרג, ועיר שסומכין בה תחרב, ותחומין שסומכין בהן יעקרו. מה עשה יהודה בן בבא, הלך וישב לו בין שני הרים גדולים ובין שתי עיירות גדולות ובין שני תחומי שבת, בין אושא לשפרעם, וסמך שם חמישה זקנים, ואלו הן, ר"מ ור' יהודה ור' שמעון ור' יוסי ור' אלעזר בן שמוע, רב אויא מוסיף בה אף ר' נחמיה. כיון שהכירו אויביהם בהן, א"ל בני רוצו, א"ל מה תהא עליך, א"ל הריני מוטל לפניהם כאבן שאין לה הופכים. אמרו, לא זזו משם עד שנעצו בו שלש מאות לונביאות של ברזל, ועשאוהו ככברה. והיינו שהגוף הוא בבחינת "אבן" (עיין שבת, קלה, ע"א).

ומעין כך אמרו על הגוף (סנהדרין, צא, ע"א) א"ל אנטונינוס לרבי, גוף ונשמה יכולין לפטור את עצמן מן הדין, כיצד, גוף אומר נשמה חטאת, שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר. ועיין ספר המשלים (סימן קי) וז"ל, והגוף אומר, אלמלא הנשמה אני לא הייתי חוטא, שהרי הגוף בלא נשמה כאבן דומם, שבעוד שאין לה הופכים אינה זזה ממקומה. ומעין כך לשון המנורת המאור (פ"ג, תשובה) ואחר צאת הנשמה ישאר הגוף ההוא מוטל כאבן שאין לה הופכים.

ואולם בשעת חיי האדם גופו מצורף לנשמתו ויש לה הופכים, וכמ"ש בחינוך (מצוה שלח) וז"ל, שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר בהם, וכו', ואולם אין במשמע שאם בא ישראל אחד והתחיל והרשיע לצער חבריו בדברים הרעים שלא יענהו השומע, "שאי אפשר" להיות האדם כאבן שאין לה הופכים, עכ"ל.

והבן שיש הגדרה לגוף כאבן שאין לה הופכים, מצד תנועת הליכה וריצה, כמ"ש בגמ' סנהדרין על יהודה בן בבא, ויש הגדרה לגוף כן מצד כח "המדבר", שהוא מפליא לעשות, נשמה וגוף, כמ"ש הרמ"א. ונקרא מדבר רק על שם צירוף הנשמה והגוף. ויהי האדם לנפש חיה, ובתרגום לרוח ממללא. וזהו עומק ההגדרה שאין לו הופכים, היינו "כללות ההפכים", נשמה וגוף, דבר והיפוכו. אולם עיין מהרש"א בסנהדרין (שם) וז"ל, כאבן שאין לה הפכים - ר"ל "שלא אהפוך עורף להם" לרוץ מפניהם, רק הנני מוטל לפניהם לקבל המיתה מאהבה בלי הרגש צער כאבן הזה שאינו מרגיש, עכ"ל. וטבע האדם כאשר כואב לו, מתהפך מצד לצד. וזהו ביאור שאין לו הופכים מצד תנועת הגוף, ודו"ק.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

וילך | י-נ

ושורש התיקון במועדים, פסח, ניסן, ני-סן. ובשבועות, מ"ת, אנכי הוי"ה אלקיך. אנכי, אכ-ני. ובסוכות, תשרי שמזלו מאזנים, מאזם-ני.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה:

אבינדב, אבינעם, אבינר, אדוניה, אדני, אדניהו, אילנא, אחשדרפני, אלוני, אלמוני, אני, אניה, אנכי, באופנים, בינה, בנימן, חנית, יהונתן, בירניות, מאזנים, מדינה, מחנים, מנעמיהם, נביא, נגינות, נהרים, נחשתים, בניהו, בנימין, בנקיק, בנקיון, סנורים, פנים, צעננים, תבנית, גבננים, גרשוני, דינה, דניאל, דרכמונים, האביונה, אחשדרפנים, יונה, ימנית, ינשוף, יענה, ירדנה, מדינים, מנקיות, נזיד, נזיר, נחילות, נטויה, הנני, נשיא, נתינים, סיני, עני, פלוני, הצניף, הקיני, קיצונה, שונמית, שני, תימני, התנין, אבינדב, ואדנירם, אינונו, אניה, בינו, נפתלי, דימונה, דדנים, דיני, דניאל, הנפלים, השנית, חניאל, חנניה, והונדב, כנניה, נעמי, לצנינים, נחליאל, נדיב, נינוה, נין, נקי, פניאל, פינחס, קינה, שכניהו, שניר, תימנה, תנין, חניאל, חנינה, חנניה, חפני, יבנאל, ידעוני, יהונתן, יהונדב, יוחנן, יונדב, יקנעם, יתניאל, דניאל, לינו, ניצוץ, נגיד, נדיב, נהי, נהרים, נוגי, נחליאל, נחמיה, טויה, ניחוח, ניסן, נכרי, נעים, נציב, נשיקות, נשים, נשיה, נתיב, נתניה, נתינים, סיני, סנפיר, עדינה, עטיניו, עליוני, עמינדב, עתניאל, פינחס, פינן, פנים, צפניה, קינה, קינ, קינו, קנין, שכניה תכנית, אביון, אחימן, אילון, אילן, אין, איתן, אליצפן, אישון, בזיון, בין, ירדן, ישימון, ביתן, מדין, עציון, גליון, דיבון, דימון, דין, דישון, בנין, הגיון, הימן, הין, ישימון, הריון, תיכון, חיצון, זיתן, יגון, וילון, חביון, חסין, חזיון, יוחנן, יויכין, יון, יונתן, יין, יכו, ימין, יקשו, ירדן, ישרון, יתרון, ידותון, גיחון, נין, ניסן, סיון, סין, סיחון, עדין, עין, עליון, פדיון, פישון, צידון, ציון, צפיון, קין, קינו, קיקיון, קישון, קנין, קצין, רעיון, שגיון, שחין, שיאן, שריון, תימן, תנין.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

לעיני כל ישראל. עין, ע-ין. ושורשו של העין, אין, א-ין, כנודע. והנה עיקר מדרגת י-ן, מתגלה ביין, שכולו אותיות י-ן, בהכפלה של אות י'. ושורש מדרגת י-ן, הוא במדרגת בינה, בה-ין. וכנודע י' בהכפלתו באות ה', נעשה נ'. והוא בחינת נ' שערי בינה. ונתגלה במ"ת, ביום החמישים, בהר סיני, ינ-סי. מדרגת ענוה, יו"ד-נו"ן, עולה ענו. ושער הנ' הוא בבחינת "נתיב לא ידעו עיט", נתיב, ינ-תב. והוא הפנימי מכולם. פנים, ני-פם. ושלמות מדרגה זו הוא מדרגת נזיר, ני-רז. וכן מדרגת נשיא, ני-שא.

וכאשר מתגלה לתתא, היא בבחינת אני, א-ני. בבחינת שם אדני"י, אד-ני, והוא כנודע מדרגת גילוי שכניה, שכה-ינ. ועיקר מקום גילוי שכניה הוא בביהמ"ק, שנמצא בחלקו של בנימין, ינ-במין.

והארה זו נגלית בים, ים עולה נ', ושם מקום האניה, אה-ני. וכן שם נמצא התנין, תנ-ין. ודג כשר יש לו סנפיר, ספר-ני. ותחילת גילוי זה אצל אברהם, כמ"ש חז"ל שהציץ עליו בעל הבירה. ניצוץ, ני-צוץ. והוא בבחינת "מי האיר ממזרח צדק", מזרח, תימן, תמ-ין. ומדרגתו קו ימין כנודע. ימין, ימ-ין. ובוזה המתיק את מדת הדין, ד-ין. והמתקה זו היא בבחינת ריח ניחוח לה'. ניחוח, ני-חוח. והוא העלאת העב והגס, שנעשה דק ועדין, עד-ין. והלכלוך מתנקה. נקי, ני-ק. ואזי משם נמשך שורש השפע, בבחינת נדיב, ני-דב. ובבחינת נגיד, ני-גד.

ומצד הקלקול, הוא בחינת עני, ע-ני. שנחסר לו עומק הארת נ' שערי בינה, בבחינת אין עני אלא בדעת (נדרים, מא, ע"א), בבחינת אם אין בינה אין דעת. והוא בחינת נהי, ני-ה. ושלמות קלקול זה נתגלה בנינוה, ני-נוה. ונשלח להוכיחם יונה, ינ-וה. ואם לא שבים בתשובה נעשה קינה, קה-ינ. והוא בחינת קראו למקוננות, שנעשה דייקא ע"י נשים, ני-שם. והוא בבחינת שכחה, נשיה, ני-שה. והוא בחינת העלם, הסתרה, אלמוני, אלומ-ני. וכן פלוני, פלו-ני. ושורש הכל חטא עץ הדעת, שפגמו באילן, אל-ין.

מדוגת "קליפה קודמת לפרי" - מושכל ראשון" כפשוטו

המבט הזה, הוא בעצם גורם לידי כך, שכשאדם רואה דברים, הוא רואה את הדברים מקופיאו, וכך נחקק הדבר, מי שנמצא במדרגה עליונה, במדרגה של רוח הקודש, אז המושכל ראשון שלו, שנובע ממעמקי הנשמה, שמהשכל העליון נשפע המושכל למשכיל והוא מקבל מחשבה עליונה ואז, הוא מקבל את זה משורש הנשמה, אבל אצל כל אדם, כסדר ברייתו של עולם, במוחין של שכל אנושי, המושכל ראשון שלו זה מושכל ראשון כפשוטו, וצריך להבין עמוק המושכל ראשון הזה, **אצל רוב בני אדם,**

נמעט כל מחשבותיהם, הם אינם אלא מושכל ראשון.

הרי האדם רואה הרבה דברים, שומע הרבה דברים כסדר יום יום, וככל שהוא יותר חיצוני, הוא שומע יותר ורואה יותר, ומאיך, הוא פחות ופחות מתבונן, ואז המח שלו, מתרגל לקבל אופנים שכולם מושכל ראשון, הרבה ראיות כלליות, הרבה שמיעות כלליות, בלי תפיסת הפרט, ואז, אפילו אם הוא עוסק בתורה, אבל כללות המוחין שלו, נוטים עדיין לתפיסה הזו שהיא כח מחשבה של הקרום שחופף על המח. ולא עצם הכניסה למציאות של פנים.

זה תפיסה של אדם שהוא במדרגה של "קליפה קודמת לפרי".

מצד הקלקול, מה שה"קליפה קודמת לפרי" זה כח רע שגורם לאדם את הג' קליפות שהם השורש לג' עבירות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, שהם כנגד אברהם יצחק ויעקב, כמו שסידר המהר"ל, ועוד בדברי רבותינו כידוע.

אבל כשמדברים על הדקות של הקליפה, לא במקום השפלות הגמורה שמביאה למציאות של רע בפועל, כשורש לג' עבירות וענפיהם - שהם כל השס"ה לאוים ופרטי פרטיהם, אלא כשמדברים על הדברים שהם העדינות יותר של הסוגיא, היינו שכח המחשבה של האדם נמצא במדרגה של קליפה, במדרגה של תפיסה

הכללות שבדבר בלי מקום ההתפרטות של הדבר.

כללות ופרטות בידושת א"י

ניתן את הדוגמא שהוזכרה, מצד הקדושה, "קיפל כל ארץ ישראל תחתיו והראה לו שנוחה להיכבש" שנאמר אצל יעקב אבינו, יש את הכח שכנסת ישראל מקבלים **ירושלם כללית** בארץ, ומצד כך, כמו שבגדרי כל ירושה, יש גדר של "תפוסת הבית" שכולם אחוזים בדבר בשווה, ויש את החלוקה, כמה כל אחד מקבל, ואיזה חלק הוא מקבל, בכור פי שנים וכו', וכל היורשים חולקים ביניהם, במה, ואיזה חלק, כל אחד יקבל, זה יקבל "תרביצא" וזה "אפדנא", וכן ע"ז הדרך, שכל אחד מקבל את חלקו, זה ההתפרטות של חלוקת ארץ ישראל שהיא עפ"י גורל, ועפ"י אורים ותומים, שכך נחלקה ארץ ישראל, יש "מעלין זה לזה בדמים" שלפ"ז יש לכל אחד מה שהוא קיבל, אבל, כל אחד מקבל את חלקו שלו, זה ההתפרטות שבאה אחרי מציאות הכללית.

ולכן היה מתחילה "שבע שכיבשו", זה היה "כללות" ולאחר מכן "שבע שחילקו", נתגלה ב"שבע שחילקו" חלוקה, שכל אחד מקבל את הפרטות, וא"כ, מה ש"נוחה ארץ ישראל להיכבש" זה ה"שבע שכיבשו", לאחר מכן בא השלב של החלוקה, "ארץ ישראל נתחלקה לשבטים" אצל יעקב זה לא נחלק לשבטים, יעקב הוא הכלל, החלוקה היא רק אצל השבטים, בהגדרה כוללת, ובפרטות יש את אפרים ומנשה שנחלק לשנים, ולוי "אין לו חלק ונחלה עמך", רק מ"ב ערים ושש ערים מקלט שהם יחד מ"ח ערים, וכן ע"ז הדרך.

אבל מ"מ א"כ, המדרגה הזו, היא בעצם **תפיסת האדם,** שהוא תופס תפיסה של כללות בלי שהיא באה לידי מציאות של התפרטות, התפיסה הזו נקרא כח של **קליפה** שבדבר.

רבי מאיר שנאמר עליו "תוכו אכל קליפתו זרק", כלומר, את ה"כללות" דקלקול הוא זרק, והוא קיבל את ה"תוכו", את מציאות הפרטות בכל חלקיו, ואת הכללות של "קליפתו" שמצד התיקון, הוא קיבל ברוח

למי שאנחנו עוסקים בו השתא, מה היה ה"מושכל ראשון" שלו, כאשר הוא למד את הדבר, ומה הוא חושב עכשיו, אחרי שהוא העמיק ועיין, ואז, הוא רואה את הכללות לעומת הפרטות, את ה"קליפה" לעומת "תוכו".

ככל שהאדם פועל בצורה הזו שהזכרה, עוד פעם ועוד פעם, כמובן, בשיעור הנכון - כך, לאט לאט הוא מביט ותופס מה זה המושכל ראשון, שלו, מהי ה"קליפה" שלו, כל אדם יש לו את "קליפתו" דיליה, את ה"מושכל ראשון" החיצוני הכללי שלו.

כשפועלים בצורה שהזכרה השתא, אז האדם מתחיל להכיר את חלקו הרע, יש את "חלקו הרע" שהאדם צריך להכיר במידות, שזה לא סוגייתנו עכשיו, שורש המידה רעה דיליה, ויש את כח הרע שהאדם צריך להכיר, שזהו ה"רוח שטות" שהיא היפך ה"שכל דקדושה", והממוצע של הרוח שטות זהו המושכל ראשון של הכללות שחופף על פנימיות המוחין שהוזכר, צריך בהירות שהאדם יבין מהו המושכל ראשון שהוא תופס.

ככל שהאדם מכיר יותר מה המושכל ראשון שהוא תופס, אז הוא גם מכיר את שורש הרע דיליה בהשכלה, ועי"כ הוא מכיר את אופן הדבר, ממה צריך לצאת, ולפי"ז לבנות את הבנין, איך יוצאים מאותו תפיסת מושכל, אבל ע"מ לצאת מהדבר, צריך בהירות במציאות של אותה השכלה.

לכן, באופן המעשי, כמו שנתבאר, יש את המבט שיש לאדם כאשר הוא לומד דבר חדש, ולאחר מכן מעיין, הוא מתבונן מה היה המושכל ראשון, ומה השתנה לאחמ"כ, ולאט לאט נהיה לאדם הכרה יותר בהירה בתפיסת ה"קליפתו" דיליה.

ואם האדם פועל באופן הזה, אז מתקיים "קליפתו זרק ותוכו אכל", רבי מאיר מביאו לחיי העולם הבא.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

הקודש, במחשבה הראשונה העליונה, כמו שהוזכר לעיל.

אגוז טוב וחסא - זה לעומת זה

ומכל מקום, העולה מן הדברים, המציאות של אגוז דקדושה שמתגלה, כידוע, מצד אחד אגוז זה בגימטריא חטא, ולכן נהגינן לא לאכול בראש השנה אגוזים, חטא כלומר, זהו מלשון להחטיא, את המטרה, זה מלשון חסרון, מחטיא את המטרה היינו, שהוא נמצא סביב הדבר, הוא לא נוגע בפרטות שבדבר, ויתר על כן, הוא לא נוגע בשורש נקודת הפכים, שזו המדרגה השלישית שנתבאר.

אבל, אגוז כידוע עד מאד, הוא גם בגימטריא טוב, וזו ההבחנה של "זה לעומת זה עשה האלקים", היפך מציאות הרע, יש מציאות של טוב, האגוז מצד הקלקול שבו, שהוא החטא, הוא אותו תפיסה של כללות של מחשבה ראשונה, שהאדם הולך עם המחשבה הראשונה, האגוז דטוב, הוא עולם שכולו טוב, הוא עולם שהמחשבה הראשונה באה מהמושכלות. העליונות של השכל העליון, שנמשך ממנו השכלה - מושכל, לתוך מציאות המשכיל, וכך הוא מקבל מחשבה עליונה.

העבודה למעשה של "תוכו אכל קליפתו זרק"

על מנת שהאדם יצא מתפיסת הקליפה, זה וודאי שכאשר האדם לומד דברי תורה, שיש את ההשקעה הראשונה כשהוא לומד את המשנה, את המימרא בגמ' פעם ראשונה אז יש לו את ההשקפה הראשונה, ולאחר מכן הוא מתבונן, אבל על דרך כלל, זה תהליך שנעשה בלי מודעות, ומצד כך, אין בירור גמור של הקליפה אף שבוודאי שיש בירור במידה מסויימת, אבל הצורה היסודית והבהירה שזה העבודה למעשה, מה מהסבא מקלם שאמר שלושה חלקים בצורת הלימוד ואחד מהנקודות הם, להתבונן מה הוא חשב קודם, ומה הוא חושב אחרי, זה נאמר בכללות על כל דבר חדש שהאדם למד, שהוא צריך להתבונן מה הוא חשב לפני כן, ומה הוא חושב עכשיו, אבל זה נאמר בפרטות

כתר

כתב בספר הפליאה (ד"ה לא יתן סגור) ראמות וגביש אל החכמה היש להם ערך בכתר עליון, לא יזכר, כי בזה המעלה אסור לחקור האמת. וכו', ראמות, ר"ל רוממתו של כתר עליון אין דורש ואין מבקש רשאי לחשוב שם, עכ"ל. והבן, אלגביש בגימט' רצון, בחינת כתר.

חכמה

כתב בספר הפליאה (ד"ה לא יתן סגור) גביש, ר"ל, גב-יש, עליונות של יש כיצד נתחדש יש מאין אין לדרוש ואין לבקש, עכ"ל. ובדרך רמז, ולחשב, גימט' אלגביש. ורמז נוסף לדבר, לו יש בגימט' אלגביש.

בינה

לב מבין. וכתב באוצר עדן הגנוז (ח"א, ס"ג) אבני אל גביש, שהם אבני ל"ב ז"ר, גם אבני ל"ב שגי"א אשר ל"ב שד"י שמ"ו והוא ספר"ו.

דעת

כח החיבור. ועיין רש"ר הירש (בראשית, פ"א, פ"ט, ד"ה ותראה) ותראה היבשה, וכו', יבש קרוב לגבש, גביש, גוש, עכ"ל. והבן שאבני אל גביש, גביש מהותן צרוף של פרורין (עיין ערך קטן עינים - שבירה) שנעשה גוש כאשר מתייבש. וזהו לשון אלגביש, לשון גוש, ואותיות יבש בקרבו. ועיין עוד בדבריו (שם, ויחי, פמ"ט, פ"א) יבש המוצק, בניגוד לנוזל הנמס, וכן גביש - אבן יקרה, אולי היהלום הקשה והמוצק. אולם לכאורה אינו מקשה אחת מתחלה אלא צרוף של חלקים שנתקשו. ועיין עוד בדבריו (בהעלותך, פי"א, פ"ז, ד"ה ועינו) ובדולח הוא גביש לדעת רש"י.

חסד

מים. ומדת הגדולה. ועיין ספר השרשים לרד"ק (ערך אלגביש) ואבני אלגביש הם אבני הברד הגדולות. ושיעור גודלם כתב האלשיך (איוב, פל"ח, ד"ה אשר) ומהו אלגביש, שהיו גדולים כגב איש. והוא שורש

לפסולת היוצאת מאברהם שמדתו מדת החסד, ישמעאל, ועליו נאמר (בראשית, טז, יב) פרא אדם ידו, וגו', גימט' אלגביש. והוא שורש הדין הנעלם הנמצא באברהם, גבורה שבחסד. ובדרך רמז, אברהם ופחד גימט' אלגביש. והנה במכת דם שהוא שורש גילוי הדין במים שהם חסד, כתיב (וארא, ז, יט) ועל - כל מקוה מימיהם, גימט' אלגביש - ויהיו דם. והוא השורש לאבני אלגביש שירדו בברד.

ועוד. כתיב (ישעיהו, סג, ז) חסדי הוי"ה אזכיר, בגימט' אלגביש.

גבורה

מלחמה. ואמרו (תנחומא, שופטים, יב) ה' איש מלחמה, וכו', יצא פרעה באבני בליסטראות, והקב"ה באבני אלגביש ובאבני ברד. ועיין אוצר המדרשים (ד"ה, אר"י, א"ל מטטרו"ן) אש לוחטת בתוך אבני אלגביש. וזש"כ (יחזקאל, יג, יג) ואבני אלגביש בחמה לכלה. ועיין ספר הקנה (ד"ה סוד עשר מכות במצרים) ומאבני אלגביש יצאו האש, הוא שנאמר ואש מתלקחת בתוך הברד. ובדרך רמז, "יאחזמו רעד" (בשלח, טו, טו) בגימט' אלגביש.

תפארת

בחינת משה. ואמרו (ברכות, נד, ע"ב) אבני אלגביש, מאי אבני אלגביש, תנא, אבנים שעמדו ע"ג איש וירדו ע"ג איש. עמדו ע"ג איש זה משה, דכתיב והאיש משה ענו מאד, וכתיב ויחדלו הקולות והברד ומטר לא נתך ארצה. והבן שכל ירידת הברד היה בבחינת ת"ת, שמש, כמ"ש (תנחומא, וארא, טז) הנני ממטיר כעת מחר, זבדי בן לוי אמר, שרט לו שריטה על הכותל, א"ל כשתגיע השמש לכאן מחר ירד הברד. ולכך גם עמידתו ע"ג משה בחינת חמה, שמש. אלגביש, גימט' משה עם הכולל.

נצח

צד מעלה. ואמרו (אבות דר"נ, פרק לג, ד"ה מצרים) מצרים באו באבנים ובקלעים והקב"ה נתגאה עליהם

נפש

שמירה. לעבדה, רוח. ולשמרה, נפש. אצרנה בגימט' אלגביש. וכן בגימט' נוצר.

ועוד. נפש שיתופא דגופא, קלפת נגה. וכתוב (משלי, ד, יח) וארח צדיקים - "כאור נגה הולך", בגימט' אלגביש.

רוח

רוח - אויר. ואמרו (תנחומא, וארא, כב) ויחדלו הקולות והברד ומטר לא נתך ארצה, והיכן הוא שרוי, אמרו רבותינו נתלה באויר עד שיבוא גוג ומגוג, שנאמר וגשם שוטף ואבני אלגביש. וכתב האלשיך (נשא, פ"ז, ד"ה ויהי ביום) שהם אבני אלגביש שבמורד בית חורון, כי בזה משה שלט ביסוד הרוח, שע"י פרישת ידיו השפיע כח בחפניו אל יסוד הרוח לשיקלוט הרוח ויעכב אצלו אבני הברד שלא ירדו ארצה. וזהו מי אסף רוח בחופניו. ובדרך רמז, יעופף על, גימט' אלגביש. וכן ורוח נכון בגימט' אלגביש.

נשמה

כתיב (יחזקאל, לט, כב) וידעו בית ישראל כי - "אני הוי"ה אלהיהם מן היום ההוא" - והלאה, בגימט' אלגביש. וכתוב (תהלים, מח, טו) כי - "זה אלהים אלהינו עולם" - ועד, בגימט' אלגביש.

חיה

חיה היא מקור הנביעה. מקור בגימט' אלגביש.

יחידה

עיין אלשיך (איוב, כח, ד"ה והחכמה) כי ראמות וגביש שהם כנגד דרך הסודות הרמות שבתורה. והבן שיש סוד - רזין. ויש רזין דרזין. סוד בחינת חיה. רזין דרזין יחידה, חלקו שלו שלא ניתן לגלות לזולתו. וכתוב (קהלת, ג, כ) הכל הולך אל מקום אחד, בגימט' אלגביש.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

באבני אלגביש. שזהו הכח שאבני אלגביש נשארו למעלה ולא ירדו למטה, כי דבקו במדרגת נצח שהוא מעלה. וזהו שנתגאה הקב"ה עליהם באבנים אלו, גאה למעלה. בחינת רגלים שמעלים הדבר למעלה, עליה לרגל. ובדרך רמז, "לקום לפני", בגימט' אלגביש. וכן ירך ימינו, בגימט' אלגביש. וכתוב (משלי, טז, ה) כל גבה לב יד ליד לא ינקה, בגימט' אלגביש.

הודא

הודאה. ואמרו (ברכות, נד, ע"א) ת"ר, הרואה מעברות ים וכו', אבני אלגביש במורד בית חורון וכו', על כולן צריך שיתן "הודאה" ושבח לפני המקום. וכן איש יהודי (שמודה בקב"ה וכופר בעז"ה כמ"ש במגילה) בגימט' אלגביש.

יסוד

איתא ברמ"ע מפאנו (גלגולי נשמות, אות מ) שיהושע היה גלגול יוסף מבחינת יסוד. ואמרו (ברכות, נד, ע"ב) אבני אלגביש, תנא שעמדו ע"ג איש וכו', ירדו ע"ג איש זה יהושע בן נון איש אשר רוח בו, וכתוב ויהי בנוסם מפני בני"ם הם במורד בית חורון, וה' השליך עליהם אבנים גדולות.

והנה יסוד בחינת גאולה. וכתוב (ישעיהו, מד, כד) כה אמר הוי"ה גאלך, בגימט' אלגביש. וכן "למען ציון", בגימט' אלגביש. וכן כתיב (יחזקאל, לט, טו) והנה אצלו ציון, בגימט' אלגביש.

מלכות

אמרו (ברכות, נד, ע"א) אבני אלגביש במורד בית חורון. ואמרו (נדרים, מח, ע"ב) מתנת בית חורון דקני על מנת להקנות הוא. היינו כולו אינו אלא מקבל ע"מ להשפיע. וזה עומק מדת המלכות, מקבל ע"מ לתת. ובאבני אלגביש מתגלה שאינו יורד לתת, כי אין כאן כלי גמור, כי אינו כלי קבלה אלא דרך מעבר. והבן היטב שמה שלתת מתגלה כקני על מנת להקנות, למעלה נגלה שאינו יורד לתת. ובעומק השורש במשה שפירש מציפורה ואין לו כלי גמור. ובדרך רמז, המלך וכל עבדיו בכו בכי גדול (שמואל, ב, יג, ל) בגימט' אלגביש. וזהו מלכות בנפילתה.

מילון ערכים בקבלה ■ אור פנימי ואור מקיף

והנה כל אור פנימי של עליון נעשה אור מקיף ופנימי לתחתון, כמ"ש הלשם (הקדו"ש, שער הפונה קדים, פרק לו) וז"ל, כשנמשך האור מלמעלה לכנוס בכל ספירה, הנה נחלק בו האור לפנימי ומקיף, שהחלק אור היותר גדול הוא נשאר בחוץ לבחינת מקיף, כי הוא אינו מצטמצם בהכלי מחמת גודלו, ואינו נכנס בהכלי לאור פנימי אלא רק החלק אור היותר קטן. ומהפנימי דהכתר נעשה אור פנימי ומקיף לחכמה, ואח"כ מפנימי דהחכמה נעשה אור פנימי ומקיף להבינה, ומפנימי דהבינה נעשה אור פנימי ומקיף לז"ת, עכ"ל.

והנה אור מקיף אינו נשאר מקיף אלא תכליתו להיכנס חלקו לאט לאט ולהפך לפנימי, וכנודע באריז"ל. וז"ל הלשם (ספר הכללים, כלל ח, ענף ב) אמנם המקיף והפנימי הנה הם באמת אחד (שהרי נמשכו ממקור אחר, מאור הפנימי של העליון), שהרי הם תמיד נמשכים כאחד, ונמשך מבחוץ (ממקיף) לפנימי (לפנימי) והם אחד ממש. והיינו שרצון המקיף להתאחד עם הפנימי כי בשרשם הם אחד, (ולכך המקיף כל הזמן נכנס לפנימי), וכו', ונודע כי גם קודם שנכנס האור מקיף בפנימיות ממש, הנה הוא משלח את הארתו תמיד להאור הפנימי להאיר אליו, כי האור מקיף הוא בבחינת בלתי צמצום (בערכין), והאור פנימי הוא בבחינת צמצום כנודע, עיי"ש.

ואור המקיף עומד חוץ סביבות הכלי, ואור פנימי נכנס תוך הכלי (עיין עץ חיים, שער ו, פ"א, מ"ב), ועיי"ז מזדכך הכלי מבית ומבחוץ, כמ"ש בעץ חיים (שער ב, ענף ג). ונעשים אור אחד, עיי"ש, ודו"ק. ואור מקיף זה הוא בחינת יחידה.

ויש אור ממוצע שנכנס תוך הכלי ויוצא בבחינת אור חוזר, והוא אור בחינת חיה. עיין עץ חיים (שער מ"ה, פרק ב, מ"ת). ועיין לשם (חלק הביאורים, דרוש עיגולים ויושר, ענף ו, אות א) בהרחבה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ז"ל העץ חיים (עיגולים ויושר, ענף ג) והאור נחלק לאור פנימי ואור מקיף. ועיי"ש (שער ב, ענף א) וז"ל, האורות האלו הם ב' בחינות, אחד נקרא או"פ המתלבש תוך הכלי, והב' נקרא או"מ, וסובב עליו, שמרוב גודל הארתו, אין הכלי יכול להלבישו ולקבל כוחו בתוכו ונשאר אור ההוא מקיף וסובב על הכלי מבחוץ, עכ"ל. ועיין ענף ג', ד"ה ואחר.

ועיין רמח"ל בכללים ראשונים (כלל ז) וז"ל, ענין אור האין סוף ב"ה שנכנס באצילות ומתחלק לשנים - לפנימי ומקיף. הענין הוא, כי הנה הפעולות של הטוב ורע הם המושרשות בכלים, שהם מידות של ההנהגה הזאת. אך לפי הנהגת היחוד, תוכיות כל פעולה שממנו ית' אינו אלא טוב. ולעת"ל כשמתגלה כבוד ה', שנאמר "אודך ה' כי אפת ביי", אז יודע איך הכל לטובה. אמנם אפילו כשיגלה זה, לא יגלה כל עומק הענין שבפעולותיו ית', כי הם מרחיבות והולכות מאוד. והנה מה שיוודע מיד בהיגלות האמת שאין ידיעה פחותה ממנו, הוא מושרש באור הפנימי המוגבל תוך הכלי. אך מה שיש עוד חכמה רבה בפעולה ההיא עצמה, שמתרחבת והולכת מרחב גדול - מושרש באור המקיף המתרחב חוץ לכלי. וזה ענין הפנימי ומקיף של אור א"ס ב"ה המבואר בדרושי אור פנימי ואור מקיף. אך יש מקיפים אחרים, שהם "מקיפי המוחין" (עיין עץ חיים, שער כה, דרוש ח), ואינם זה הענין כלל, אע"פ שגם זה האור פנימי ואור מקיף נכלל בחמש מדרגות, שהם נפש רוח נשמה חיה יחידה, אבל אינם נר"ן ח"י דמוחין, עכ"ל.

וכלל מוסד הוא שלעולם אור מקיף גדול מאור פנימי, אולם יש יוצא מן הכלל בפרצוף "עתיק", ששם הוא להיפך, כמ"ש בעץ חיים (שער יא, פרק ב) דע, כי אור פנימי הוא אור גדול מאור המקיף, וזהו בבחינת עתיק יומין דוקא, לא בשאר האצילות, עכ"ל. ושוורשו בא"ק, שהאור הנמצא תוך א"ק גדול מאור היוצא לחוץ דרך נקביו, ודו"ק.

נא לשמור על קדושת הגליון

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30
משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק
ישיבה ראשית חכמה
רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים
לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ ארה"ב 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]